מג: משוח מלחמה פרק שמיני סוטה

מעבירות שבידו. והאי מאי ליה למיהדר משום דינעי למיהדר משום דאשונה ליעבי כגון דקשיא לך תיפוק לי משום דנעי למיהדר משום דאשונה ליעבי כגון שהנעיעה של ראשון וכגון שמעון והרכיב בה להיות פירות הרכבה אלו: ומאי שנא מאמשה אמין. גרייתא היא לקמן בפרקין (דף מד.): כולן מוזרין. מפני שהיא שומרת יבם לכולם: קרינא ביה אשתו. שמא לזה תמיינה: כל חד וחד לא קרינא ביה כרמו. המיוחד לו שאין לך בה גפן שאין לשניים חלק בה: רב נחמן אמר. הא דקתני מתני' מרכיב מחר במרכיב אילן בירק דלא נעי למיהדר משום קמא ואם תאמר מין בשאינו מינו הוא ואימעיטא לה הרכבת איסור מונא חילוף פרט למבריך ומרכיב האי מנא הוא דאמר מותר: כפר עכו. הא מני. דקתני פרט למבריך ומרכיב לאו סתמא היא אלא פיפא דמילתא דרבי אליעזר בן יעקב היא ואפי' הרכבת היתר לא הדר עלה: אפופא מעמא. שהיא שפל קומה ולא תגבה לעולם עד טפח: כל שנוטיה. מדרבנן כל הימים עולה נוהגת בה דמתחזיא כנגד שמא והרואה שאוכלין פירותיה אומר שפירות עולה מותרין: קלא איתי ליה. הכל אומרים כרם יש לפלוני משוה מכל הכרמים ויודעין שהיא זקינה להכי נקט שתים כו' דסבר לה כמאן דאמר בגמרא ברכות (דף לה.) כרם רבעי תנן שאין עולה נוהגת בנטיעה אחת אלא בכרם שלם: לקרייאת שמע. שאסור לקרות בתרגם אמותיו משום לועג לרש שזה קורא וזה אינו יכול לקרות: חורגתא. בת אשתו: שגדלה בין האחין. בני הבעל דמאן שלו משוה ליעג לרש (ברכות יח.). לקט שכחה ופאה שעשאן בגורן. אע"פ שפטורים מן המעשר, לקטן עני ועשאן גורן הוקבעו למעשר מדרבנן, דמאן דאמר סבר שחטאת קדקדי היא (שם ז:).

מעבירות שבידו אפילו תימא רבי יוסי הגלילי כגון דעבד תשובה ויהב דמי אי הכי הוה ליה לוקח וליהדר כיון דמעיקרא בתורת גזילה אתא לידיה לא: [1]ומי האיש אשר נטע כרם כו': תנו רבנן אשר נטע אין לי אלא נטע לקח וירש וניתן לו במתנה מנין תלמוד לומר ומי האיש אשר נטע כרם אין לי אלא כרם מנין לרבות חמשה אילני מאכל ואפילו משאר מינין תלמוד לומר אשר נטע יכול שאני מרבה הנוטע ארבעה אילני מאכל וחמשה אילני סרק תלמוד לומר כרם רבי אליעזר בן יעקב אומר כרם כמשמעו לא חילל ולא חילולו פרט למבריך ולמרכיב והא אגן תנן אחד הנוטע ואחד המבריך ואחד המרכיב אמר רבי זירא אמר רב חסדא לא קשיא [a]כאן [b]בהרכבת איסור כאן בהרכבת היתר האי הרכבת היתר היכי דמי אילימא ילדה בילדה תיפוק לי' דבעי מיהדר משום ילדה ראשונה אלא ילדה בזקינה [c]והאמר רבי אבהו [2]ילדה שסיבכה בזקינה [3]בטלה ילדה בזקינה ואין בה דין ערלה אמר רבי ירמיה לעולם ילדה בילדה וכגון דנטע לתך קמייתא לסייג ולקורות [4]דתנן [2]הנוטע לסייג ולקורות פטור מן הערלה ומאי שנא ילדה בזקינה דבטלה ומאי שנא ילדה בילדה דלא בטלה התם אי מימליך עלה לאו בת מיהדר היא הכא אי מימליך עלה בת מיהדר היא [5][דהא מעיקרא לפירי קיימא] מידי דהוה אעלו מאיליהן [6]דתנן [7]עלו מאיליהן חייבין בערלה ולוקמה בכרם של שני שותפין דהאי הדר אדידיה והאי הדר אדידיה אמר רב פפא זאת אומרת [8]כרם של שני שותפין אין חוזרין עליו מערכי המלחמה ומאי שנא [9]מחמשה אחין ומת אחד מהן במלחמה [10]דכולן חוזרין התם כל חד וחד קרינא ביה אשתו הכא כל חד וחד לא קרינא ביה כרמו רב נחמן בר יצחק אמר במבריך אילן בירק והאי תנא הוא [11]דתניא המבריך אילן בירק רבן שמעון בן גמליאל מתיר משום רבי יהודה בן גמדא איש כפר עכו [12]וחכמים אוסרין כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן הא מני רבי אליעזר בן יעקב היא לא אמר רבי אליעזר בן יעקב התם כרם כמשמעו הכא נמי נטע כמשמעו נוטע אין מבריך ומרכיב לא כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן משום רבי אליעזר בן יעקב [13]ילדה פחותה מטפח חייבת בערלה כל שנותיה דמתחזיא כבת שתא [14]והני מילי שתים כנגד שתים ואחת יוצאה זנב אבל כוליה כרם קלא אית ליה כי אתא רב דימי אמר רבי יוחנן משום רבי אליעזר

מעבירות שבידו. והאי מאי ליה למיהדר משום דינעי למיהדר משום דאשונה ליעבי כגון שהנעיעה של ראשון וכגון שמעון והרכיב בה להיות פירות הרכבה אלו: ומאי שנא מאמשה אמין. גרייתא היא לקמן בפרקין (דף מד.): כולן מוזרין. מפני שהיא שומרת יבם לכולם: קרינא ביה אשתו. שמא לזה תמיינה: כל חד וחד לא קרינא ביה כרמו. המיוחד לו שאין לך בה גפן שאין לשניים חלק בה: רב נחמן אמר. הא דקתני מתני' מרכיב מחר במרכיב אילן בירק דלא נעי למיהדר משום קמא ואם תאמר מין בשאינו מינו הוא ואימעיטא לה הרכבת איסור מונא חילוף פרט למבריך ומרכיב האי מנא הוא דאמר מותר: כפר עכו. הא מני. דקתני פרט למבריך ומרכיב לאו סתמא היא אלא פיפא דמילתא דרבי אליעזר בן יעקב היא ואפי' הרכבת היתר לא הדר עלה: אפופא מעמא. שהיא שפל קומה ולא תגבה לעולם עד טפח: כל שנוטיה. מדרבנן כל הימים עולה נוהגת בה דמתחזיא כנגד שמא והרואה שאוכלין פירותיה אומר שפירות עולה מותרין: קלא איתי ליה. הכל אומרים כרם יש לפלוני משוה מכל הכרמים ויודעין שהיא זקינה להכי נקט שתים כו' דסבר לה כמאן דאמר בגמרא ברכות (דף לה.) כרם רבעי תנן שאין עולה נוהגת בנטיעה אחת אלא בכרם שלם: לקרייאת שמע. שאסור לקרות בתרגם אמותיו משום לועג לרש שזה קורא וזה אינו יכול לקרות: חורגתא. בת אשתו: שגדלה בין האחין. בני הבעל דמאן שלו משוה ליעג לרש (ברכות יח.). לקט שכחה ופאה שעשאן בגורן. אע"פ שפטורים מן המעשר, לקטן עני ועשאן גורן הוקבעו למעשר מדרבנן, דמאן דאמר סבר שחטאת קדקדי היא (שם ז:).

תום' שאנ' (המשך)

לקט שכחה ופאה שעשאן בגורן הוקבעו. פ"ה עני שכנס הרבה ביחד ועשה מהן כרי הוקבעו למעשר מדרבנן דמאן דאמר דחזי סבר שגדל בשדהו. וה"ס בשדה שכינסן בשדה ולא ידעו הכל שנתכנסו מעט מעט וסבורין שגדל שם אבל בעיר כל שכניו ראו שכינס על יד על יד ויודעין שהם של לקט שכחה ופאה ופטור מן המעשר כדאמרי' בספרי וכא הלוי כי אין לו חלק ונחלה עמך מי שאין לו חלק ונחלה הוא בא ונוטל מעשר ראשון שלו יצאו לקט שכחה ופאה שיש לו חלק ונחלה עמך שאף לעניי לוים הם מופקרין כלשאר עניי ישראל ל"ה:

מסורת הש"ס

יג א מיי' פ"ז מהל' מלכים הל"י:
יד ב מיי' פ"י מהל' מ"ש הל' טז סמג עשין קלז טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' כב:
טו ג מיי' שם הל"ב טוש"ע שם סעי' כג:
טז ד מיי' שם הל"ה טוש"ע שם סעי' כז:
יז ה מיי' פ"ז מהל' מלכים הל"י:
יח ו מיי' שם הל"ז:
יט ז מיי' פ"ח מהל' מלכים הל"ה סמג לאוין רפז טוש"ע יו"ד סי' רלה סעי' ה ופרי' ג:
כ ח ט מיי' פ"י מהל' מ"ש הל"יט סמג עשין קלז טוש"ע יו"ד סי' רלד סעי' כח:
כא י מיי' פ"ג מהל' ק"ש הל"ב סמג עשין יח טוש"ע או"ח סי' עז סעי' ז וטוש"ע יו"ד סימן שז סעיף ב ג ו:
כב כ טוש"ע יו"ד סי' רי טו סעי' יא ופרי' כג:
כג ל מ מיי' פ"ב מהל' תרומות הל"טו:
כד נ ס מיי' פ"ו מהל' מלכים הל"ד סמג לאוין רפ טוש"ע יו"ד סי' רלו סעי' כב:

תוספות שאנ'

זאת אומרת כרם של ב' שותפין לאו דוקא נקט זאת אומרת דאמתני' לא קאי אלא הני אמוראי דבי מדרשא דלא בעו לשנויי הכי סבירא להו הכי: וה"מ שתים כנגד שתים ואחת יוצאה זנב כזה. ולהכי נקט שתים כנגד שתים דסבר ליה כמ"ד בברכות כרם רבעי שאין עולה נוהגת בנטיעה אחת אלא בכרם שלם: תורגתא הגדילה בין האחין אסורה להנשא לאחין פ"ה בת אשתו הגדילה בין בני הבעל שיש לו מאשה אחרת דאיתחזיא כי אתתיהו מי שאינו מכיר בה סבור שנשא אחותו. ולא היא דחורגתא קלא אית לה ומותרת. ותי' לר"י דאמר בירושלמי אשת (חורגו) [חמיו] אסורה מפני מראית העין וכמאן אתיא רצ"ל דאתיא כר' אליעזר בן יעקב. ור"י אומר דאפי' למסקנא דהכא אתי שפיר דהאי חורגתא כשהיא גדילה בין האחין יודעין העולם שאינה אחותם אבל אשת (חורגו) [חמיו] שאינה עומדת אצלו אין נוהגין העולם לב להבחין א"כ (איכא לאו כיון) [אתו למימר] שאשתו של זה אמו של זו. אבל אמר' בירושלמי החורג והחורגת שגדלין זה עם זה אסורין לינשא ר' חגינא בן יודן אר' יתנסבן באתרא דלא תכמין לחון פי' ינשאו עצמן במקום שאין מכירים אותן וחולק על תלמוד שלנו שמתירין בלאו הכי:

תורה אור השלם

1. ומי האיש אשר נטע כרם ולא חללו ילך וישב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר יחללנו:
דברים כ ו
2. לעג לרש חרף עשהו שמחי לאיד לא יעבור:
משלי יז ה

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וה"מ וכו' הכל שכנסו מעט: (ב) ד"ה אבל כוליה כרם כרם גדול:

גליון הש"ס

גמ' ולא היא קלא אית ליה. עיין יומא דף כא ע"א תד"ה ומותר:

מוסף רש"י

ילדה שסיבכה בזקנה. ילדה של ערלה שהרכיבה בתוך אילן זקן שלו אינו מותר בהנאה. מת תופס ארבע אמות לק"ש. שאסור לקרות בתוך ארבע אמות שלו משום לועג לרש (ברכות יח.). לקט שכחה ופאה שעשאן בגורן. אע"פ שפטורים מן המעשר, לקטן עני ועשאן גורן הוקבעו למעשר מדרבנן, דמאן דאמר סבר שחטאת קדקדי היא (שם ז:).

מסורת הש"ס

(ג) [עיין תוס' ר"ה ט: ד"ה מלבינין], (ד) מנחות סט: ע"ש נדרים מ: ע"ש, (ה) [עיין תוספות ע"ז מט. ד"ה שאם], (ו) ערלה פ"פ מ"ח, (ז) רש"ל, (ח) שם מ"ב, (ט) [לקמן מד.], (י) תוספתא דכלאים פ"פ, (יא) ברכות יח., (יב) [ברכות מ:], (יג) [ל"ל אחר ד"ה מרכיבן], (יד) [עי' ר"ה ט:], (טו) רש"ל מ"ז, (טז) [ילקו יד כמן], (יז) [דברים כב].

תום' שאנ' (המשך)

בן יעקב [3]מת תופס ארבע אמות לק"ש דכתיב [2]לועג לרש חרף עושהו אמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן משום רבי אליעזר בן יעקב חורגתא הגדילה בין האחין אסורה לינשא לאחין דמתחזיא כי אחתייהו [4]ולא היא קלא אית ליה למילתא ואמר [5]רבי יצחק אמר ר' יוחנן משום ר' אליעזר בן יעקב [6]לקט שכחה ופאה שעשאן בגורן הוקבעו למעשר אמר עולא לא אמרן [7]אלא בשדה אבל בעיר קלא אית ליה למלתא ואמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן משום ר' אליעזר בן יעקב [8]ילדה הפחותה מטפח אינה מקדשת את הזרעים [9]והני מילי שתים כנגד שתים ואחת יוצאה זנב אבל כולי כרם מקדיש ואמר רבי יצחק אמר רבי יוחנן משום רבי אליעזר בן יעקב

מת

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com